

ע"פ 224/21 - פלוני נגד מדינת ישראל, פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 224/21

לפני:
כבוד המשנה לנשיאה נ' הנדל
כבוד השופט ע' גרוסקופף
כבוד השופט ש' שוחט

המערער: פלוני

נגד

המשיבים:
1. מדינת ישראל
2. פלוני

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת
מיום 1.12.2020 בת"פ 18100-12-17 שניתן על ידי
כבוד השופט ג'ורג' אזולאי

תאריך הישיבה: כ"ה בטבת התשפ"ב (29.12.21)

בשם המערער: עו"ד האני ברבארה

בשם המשיבה 1: עו"ד עינת גדעוני

בשם המשיב 2:
בשם שירות הבחן:
מתורגמן:
עו"ד גסאן טנוס
הגב' טלי סמואל
מר אשרף קרעין

פסק-דין

השופט ש' שוחט:

1. נגד המערער, קטין בן שבע עשרה שנים וששה חודשים, בעת ביצוע העבירות, הוגש כתב אישום מתוקן שמייחס לו עבירות הריגה (סעיף 298 לחוק העונשין התשל"ז-1977 וסעיפים 64 ו-40 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] התשכ"א-1961); חבלה חמורה (סעיף 333 לחוק העונשין התשל"ז-1977); נהיגה ברשלנות שגרמה נזק לאדם ולרכוש (סעיף 21(ב)(2) לתקנות התעבורה התשכ"א-1961 בצירוף סעיפים 62(2) ו-38(2), (3) לפקודת התעבורה התשכ"א-1961). (מכאן ולהלן: חוק העונשין ופקודת התעבורה - בהתאמה).

2. בתום הליך ההוכחות ניתנה, ביום 23.6.2020, הכרעת דין בה נקבע כי המערער עבר את העבירות שמיוחסות לו בכתב האישום המתוקן. ביום 1.12.2020, הורשע המערער בעבירות שמיוחסות לו בכתב האישום המתוקן ועונשו נגזר ל-36 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי של 12 חודשים לבל יעבור עבירה של המתה או עבירה של נהיגה בזמן פסילה, פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 8 שנים, קנס כספי ופיצוי למשפחת המנוח בסך 5000 ש"ח.

מכוח תיקון 137 לחוק העונשין, שנכנס לתוקף ביום 10.7.19, קבע בית המשפט המחוזי, כי התקיימו יסודות העבירה של המתה בקלות דעת, לפי סעיף 301ג' לחוק העונשין, והוא הרשיע את המערער בעבירה זו, חלף עבירת ההריגה בה הואשם.

3. המערער לא השלים עם הכרעת הדין וגזר הדין ומכאן הערעור שלפנינו.

כתב האישום - בתמצית

4. בלילה של ה-21.2.2017 נהג המערער ברכב בכביש 79 לכיוון נצרת. באזור מושב ציפורי, כשעל הכביש מסומן קו הפרדה רציף שאוסר עקיפה, סטה המערער מנתיבו שמאלה לנתיב הנגדי, בכוונה לעקוף משאית מסוג "פול טריילר" (משאית עם גרר בגודל משאית). בעודו בנתיב הנגדי התנגש ברכב סוזוקי שבא מולו. כתוצאה מהתאונה נהרג נהג הסוזוקי במקום (להלן: המנוח) וכן נפצעו בני משפחתו ובני משפחתו של המערער. רכב שנסע אחרי רכבו של המנוח לא הספיק לעצור והתנגש אף הוא ברכב של המנוח. הנהג של רכב זה נפצע באורח קל.

גזר הדין

5. בית המשפט המחוזי נתן דעתו על גילו של המערער בעת ביצוע העבירות ועל השיקולים השונים שיש לשקול עת נדרש בית המשפט לגזור עונשו של קטין והורה על מאסרו מאחורי סורג ובריא לתקופה של 36 חודשים, חרף המלצת שירות המבחן לגזור עליו עונש של מאסר בפועל שירוצה בעבודות שירות. בית המשפט המחוזי סבר, כי התוצאה החמורה של מעשי המערער - נטילת חייו של אדם וגרימת חבלות חמורות לאחרים, מחייבת ענישה ראויה על אף היותו קטין אותה עת בפרט נוכח העובדה שהמערער לא נטל אחריות על מעשיו ולא הומלץ על אפיק שיקומי כלשהו.

הדין בערעור

6. בפתח הדיון בערעור הודיע בא-כוח המערער, כי הוא חוזר בו מהערעור על הכרעת הדין ומבקש ליחד את הערעור על חומרת העונש ולרכיב המאסר בפועל בלבד.

7. לטענת המערער בית המשפט המחוזי החמיר בדינו; לא נתן מספיק משקל לביטול האישום בעבירת ההריגה והמרתו לאישום בעבירה של המתה בקלות דעת שהעונש המרבי בגינה 12 שנות מאסר, חלף עונש של 20 שנות מאסר שהיה קבוע לצד עבירת ההריגה; לגילו הצעיר בעת הביצוע העבירות; להיותו אדם נורמטיבי, ממשפחה נורמטיבית, שלא נהג תחת השפעת סמים או אלכוהול; להשפעת המאסר מאחורי סורג ובריאח על מצבו הנפשי, כמי שסובל מהפרעה פוסט טראומטית ומהפרעת הסתגלות קשה עם סימנים דיכאוניים וחרדתיים (הוגשה חוות דעת), ובעיקר לשיקולי השיקום שמקבלים מעמד בכורה בענישת קטינים.

המשיבה, מנגד, סמכה ידיה על גזר הדין. לגישתה העונש שנגזר על המערער הולם וראוי נוכח חומרת המעשים ותוצאותיהם הקשות וחוסר הנכונות ליטול אחריות עליהם, כמו גם העובדה שהמערער לא למד את הלקח והמשיך לעבור עבירות תעבורה גם לאחר שנגזר דינו.

8. במקרה שלפנינו מדובר בתאונת דרכים קשה.

הנגע של תאונות הדרכים, שהפך מזה זמן רב למכת מדינה, מחייב ענישה מחמירה. נהגים ותיקים וצעירים, כאחד, מוצאים את עצמם מעורבים בתאונות דרכים ולא פעם משום נהיגה פזיזה ובלתי זהירה. כך במקרה שלפנינו. נהג צעיר שזה עתה קיבל לידיו רישיון נהיגה סוטה מנתיב נסיעתו, בתנאי ראות ליליים ומבלי שיהיה לו שדה ראייה, חוצה קו הפרדה רצוף כדי לעקוף משאית עם נגרר ומתנגש חזיתית ברכב שבא מולו. חיי אדם נקטפים באחת ואחרים נפצעים קשה במקומות שונים בגופם: לבנותיו של המנוח נגרמו שברים בצלעות ושברים מרוסקים ברגליים, בארובת העין ובפנים ולאחת מהן פגיעה רב מערכתית שכוללת שברים גם בעמוד השדרה. המערער עצמו נפצע אף הוא ובני משפחתו סבלו משברים בעמוד השדרה. גם הנהג שפגע ברכב של המנוח מאחור נפצע באורח קל. לבית המשפט המחוזי הוגשה הצהרה של בת המנוח, כנציגת נפגעי העבירה, בה היא מתארת את האסון הנורא שנחת על בני המשפחה עם אבדן הבעל/האב ואת ההתמודדות היומיומית עם האבל ועם הנכויות הרפואיות המשמעותיות שהתאונה הותירה בהם, נכויות פיזיות ונפשיות, שמצריכות טיפולים רפואיים ונפשיים ממושכים. הבת מציינת גם, כי עד להכרעת הדין לא המערער ולא מי מטעמו הביעו בדרך כלשהי חרטה או השתתפות בצערה של המשפחה.

המערער, מי שהביא במו פיזותו וקלות דעתו, לתאונה ולתוצאות הקשות שלה, לא הודה באשמה ולא נטל אחריות. הוא בחר לנהל הליך הוכחות עד תום שבסיומו הורשע בכל העבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

בנסיבות אלה, הטלת עונש של מאסר מאחורי סורג ובריאח מתחייבת היא, הגם שעניין לנו בקטין על סף הבגירות.

9. המערער, שכבר החל לרצות את עונשו, מבקש הקלה, קיצור של תקופת המאסר בפועל שנגזרה עליו, ומשליך יתו על היותו קטין בעת ביצוע העבירות ועל הליך השיקום בו החל לאחר כניסתו לבית הסוהר.

את טענתו כי יש להפחית מעונשו נוכח ההקלה ברף הענישה בעבירות של הריגה בקלות דעת, כפי שבאה לידי ביטוי ברפורמה של עבירות ההמתה, יש לדחות מכל וכול. בע"פ 7222/19 אלגרגאוי נ' מדינת ישראל; 10.10.2021 נקבע על ידי השופט ע' גרוסקופף בהסכמת יתר חברי ההרכב, כי הרפורמה כשלעצמה אינה מצדיקה הקלה וכי הענישה במסגרת העבירה לא באה במטרה להקל עם הממיתים בקלות דעת, אשר עובר לרפורמה, הורשעו בעבירת ההריגה אלא נועדה לעלות "בקנה אחד עם העונשים שבתי המשפט נוהגים לגזור בעבירות הריגה בנסיבות של תאונות דרכים, מקרים שבהם מטבע הדברים היסוד הנפשי הוא, ככלל, קלות דעת" (ראו בהקשר זה דברי ההסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 119) (עבירות המתה), התשע"ד-2014 ה"ח ממשלה 873,862).

10. לאחר שנתתי את דעתי לטענות הצדדים אני סבור שאין להיעתר לבקשת המערער.

ההלכה הנוהגת בכל הנוגע להתערבות ערכאת הערעור בעונש שנגזר על ידי הערכאה הדיונית, ידועה וברורה ואינה צריכה ראייה. התערבות תעשה רק בהתקיים נסיבות חריגות כאשר נפל להבגזרה דיטעות מהותית, בולטת עלפניה, או שעה שהעונש שנגזר על ידי החורג באופן קיצוני מרמת הענישה שמקובלת במקרים דומים או סוטה באופן ברור ממדיניות הענישה ראויה.

המקרה שלפנינו, לאור נסיבותיו, לא נופל בגדר המקרים שמצדיקים התערבות.

11. המערער, כיום בן 22 שנים וששה חודשים, שינה גישה לאחר שחזר בו מבקשתו לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל ותחילת ריצוי מאסרו. עם כניסתו לכלא צלמון, במרץ 2021 שולב בקבוצת תיעול כעסים ולאחר שעבר לכלא חרמון שולב במחלקת תעבורה שם החל לעבור תהליך טיפולי קבוצתי ופרטני. בנובמבר 2021 התחיל להשתתף בקבוצה טיפולית לאסירים אשר עברו תאונות דרכים עם הרוגים. מתסקיר שירות המבחן, מיום 26.12.2021, שהונח לפנינו לקראת הדיון בערעור, ניכר כי המערער נתרם מהתהליך הטיפולי שהוא עובר. המערער הודה בעבירה בה נמצא אשם, קיבל אחריות על מעשיו והביע חרטה כנה עליהם. הוא הביע הבנה לאובדן שגרם למשפחת המנוח, כמו גם לעצמו ולמשפחתו והביע נכונות להתנצל ולהביע צער בפני משפחת המנוח על הנזק הנפשי והפיזי שגרם להם. התרשמות שירות המבחן הייתה שהטיפול בבית הסוהר נותן מענה לצרכיו השיקומיים של המערער שמגלה מוטיבציה גבוהה לשינוי ולתיקון הנזק ומגלה אמפתיה לקורבנות העבירה. מכאן המלצת שירות המבחן, עליה חזרה נציגות בהופעתה לפנינו, להקלה מסוימת בעונש.

12. יש לברך את המערער על שינוי הגישה. מוטב מאוחר מאשר אף פעם לא. עם זאת, נסיבות התאונה בהן ההין המערער, נהג שזה עתה קיבל לידיו את ההגה, לחצות קו הפרדה רצוף, בעת לילה, ללא שדה ראייה, ולעקוף משאית ארוכה עם נגרר, לעבר הנתיב הנגדי - עבירה תעבורה חמורה ומסכנת חיי אדם; התוצאה הקשה, המזוועה יש לומר, של מעשיו, שהביאה לאבדן חיי אדם ולהטלת נכויות פיזיות ונפשיות ברבים אחרים, מקשה עד מאוד היעדרות לבקשתו. אם לא די בכך, המערער המשיך לנהוג לאחר התאונה ולא למד את הלקח. במהלך תקופה זו עבר שש עבירות תנועה נוספות ביניהן עבירה של סטייה מנתיב הנסיעה תוך הפרעה לתנועה בניגוד לסעיף 40(א) לתקנות התעבורה.

אכן לנטילת אחריות, גם בשלב מאוחר של ההליך המשפטי, יש משמעות. ברם, במקרה שלפנינו ההכרה באשמה ונטילת האחריות באו לאחר הכרעת הדין וגזר הדין ולאחר שהמערער החל לרצות את העונש שנגזר עליו עת שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית, בהעדר אופק שיקומי. יש לקוות שהמערער ימשיך בהליכי הטיפול עד לסיומם

המוצלח, לטובתו ולטובת החברה.

13. אציע, אפוא, לחבריי לדחות את הערעור ולהותיר את גזר דינו של בית המשפט המחוזי על כנו.

ש ו פ ט

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופט ע' גרוסקופץ:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ש' שוחט.

ניתן היום, כ"ו בניסן התשפ"ב (27.4.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה